

Sygn. akt: I C 41/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Ewa Oknińska
Protokolant:	sekretarz sądowy Paula Łożyńska

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2019 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Bank S.A. z siedzibą w W.**

przeciwko K. S.

o zapłatę

I zasądza od pozwanego K. S. na rzecz powoda (...) Bank S.A. z siedzibą w W. kwotę 106.692,65 (sto sześć tysięcy sześćset dziewięćdziesiąt dwa 65/100) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 08 czerwca 2019 r. do dnia 18 czerwca 2019 r.,

II rozkłada zasądzone w pkt I świadczenie na 60 równych rat miesięcznych, płatnych do ostatniego dnia każdego miesiąca, poczynając od miesiąca lipca 2019 r. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat,

III oddala powództwo w pozostałym zakresie,

IV zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.031,31 (trzy tysiące trzydzieści jeden 31/100) zł tytułem kosztów procesu.

SSO Ewa Oknińska

Sygn. akt I C 41/19

UZASADNIENIE

W dniu 14 lutego 2018 r. powód (...) Bank S.A. w W. wniósł pozew przeciwko W. S. i K. S. o zapłatę kwoty 162.139,72 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów sądowych i kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu bank wskazał, że pozwani w dniu 13 stycznia 2015 r. zaciągnęli zobowiązanie na podstawie umowy pożyczki nr (...). W związku z brakiem terminowego regulowania wpłat, pozwani naruszyli warunki umowy. W wyniku

czego powstało zadłużenie i ostatecznie całe zobowiązanie z dniem 24 stycznia 2018 r. zostało postawione w stan wymagalności. Pomimo wezwania, pozwani nie uregulowali należności.

Na dochodzoną należność składały się:

- niespłacony kapitał w kwocie 156.134,03 zł,
- odsetki umowne w kwocie 4.956,38 zł,
- odsetki umowne za opóźnienie w kwocie 1.009,31 zł,
- opłaty umowne w kwocie 40 zł.

Nakazem zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym L. – Z.w L.w sprawie (...) nakazał W. S. i K. S., aby zapłacili żadaną kwotę (k. 6).

Postanowieniem z dnia 27 sierpnia 2018 r. przekazano sprawę do Sądu Okręgowego w Olsztynie w części dotyczącej W. S. (k. 24), sprawę zarejestrowano pod sygn. akt (...). Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 09 stycznia 2019 r. w sprawie (...) oddalił powództwo przeciwko W. S. (k. 113 akt (...)).

Pozwany K. S. złożył sprzeciw od nakazu zapłaty, wnosząc o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podniósł następujące zarzuty: nieistnienie dochodzonego roszczenia, nieudowodnienie roszczenia co do zasady i wysokości, nieważność postanowień umownych zawartych przez przedsiębiorcę z konsumentem w zakresie dotyczącym kosztów umowy, prowizji, opłat, odsetek, brak uzgodnienia treści umowy z konsumentem, niedostateczne wypełnienie obowiązków informacyjnych, niezgodność postanowień umowy z zasadami współżycia społecznego. W uzasadnieniu wskazał, że powód nie wykazał, aby pozwany otrzymał kwotę pożyczki oraz nie udowodnił wysokości dochodzonego roszczenia i aby wykonał umowę. (k. 28v - 31).

Postanowieniem dnia 10 grudnia 2018 r. przekazano sprawę do Sądu Okręgowego w Olsztynie w części dotyczącej pozwanego K. S. (k. 35). Sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt(...).

Pozwany w piśmie z dnia 04 marca 2019 r. podniósł, że nigdy nie zawierał umowy na którą powołuje się w pozwie powód. Podpis na umowie nie jest jego podpisem, ponadto nie otrzymał kwoty pożyczki. Wskazał również, że W. S. złożyła zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa polegającego na wielokrotnym podrobieniu jej podpisu i członków rodziny. (k. 59-62).

Pismem procesowym z dnia 23 maja 2019 r. powodowy Bank zmodyfikował dochodzone roszczenie, w ten sposób, że wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 122.093,66 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od tej kwoty od dnia wniesienia pozwu (14 lutego 2018 r.) do dnia zapłaty oraz cofnął pozew w zakresie kwoty 40.046,06 zł z zrzeczeniem się roszczenia.

Jednocześnie w piśmie tym powód wskazał, że K. S. bezpodstawnie wzbogacił się o kwotę udostępnionych przez wymieniony Bank środków pieniężnych. Dlatego też, dokonana przez powoda wypłata środków pieniężnych mająca stanowić kredyt jest nienależnym świadczeniem. Powód wskazał, że na kwotę 122.093,66 zł składa się kwota kredytu wypłaconego pozwanemu na podstawie umowy nr (...) w kwocie 200.000 zł, pomniejszona o: prowizję od udzielonego kredytu w wysokości 31.000 zł, koszty objęcia ochroną ubezpieczeniową kredytobiorcy w wysokości 10.560 zł, sumę wpłat dokonanych na poczet spłaty przez pozwanego zobowiązania 36.346,34 zł. W ocenie powoda, powyższa kwota odpowiada zubożeniu powoda i wzbogaceniu pozwanego (pismo procesowe k. 207-208).

W odpowiedzi na powyższe, pozwany podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie. Ponadto wskazał, że skoro według twierdzeń Banku, pozwanego miała łączyć umowa kredytu nr (...) z dnia 17 kwietnia 2014 r., to kwota kredytu z tej umowy nie została spłacona i powód powinien wystąpić o zapłatę na podstawie tej umowy (pismo procesowe pozwanego k. 186).

Postanowieniem z dnia 31 maja 2019 r. Sąd umorzył postępowanie w zakresie kwoty 40.046,06 zł (postanowienie k. 217).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 18 kwietnia 2014 r. Bank (...) S.A. w G. oraz K. S. i W. S. zawarli umowę kredytu nr (...). Na podstawie powyższej umowy Bank udzielił K. S. i W. S. kredytu w wysokości 146.805,02 zł na okres od 17 kwietnia 2014 r. do 22 kwietnia 2024 r.

(dowód: umowa – k. 195-196)

W dniu 13 stycznia 2015 r. doszło do zawarcia umowy kredytu gotówkowego nr (...), na podstawie której (...) Bank (...) S.A. w G. na udzielił kredytu w kwocie 200.000 zł na okres od 13 stycznia 2015 r. do 30 grudnia 2024 r. W umowie jako kredytobiorców oznaczono K. S. i W. S.. Kwota kredytu miała częściowo zostać przeznaczona na spłatę zobowiązań kredytobiorców z tytułu umowy kredytu nr (...) w banku (...) S.A. w kwocie 143.038,99 zł na rachunek PL (...) w (...) Bank (...) S.A. Nadto dołączono pisemną dyspozycję będącą załącznikiem do wymienionej umowy, w której zobowiązano Bank do wypłaty środków w następujący sposób:

- a) kwotę 143.038,99 zł na spłatę zobowiązań kredytowych na rachunek PL (...)
- b) kwotę 15.401,01 zł w formie przelewu na cele konsumpcyjne na rachunek PL (...) w (...) Bank (...) S.A. należący do W. S.,
- c) kwotę 31.000 zł z tytułu prowizji od udzielonego kredytu na rachunek Banku,
- d) kwotę 10.560 zł z tytułu pokrycia kosztów objęcia ochroną ubezpieczeniową kredytobiorców na rachunek Banku.

(dowód: wniosek o produkt banku k. 106-106 v., umowa kredytu gotówkowego k. 91-92 oraz k. 182-184, dyspozycja uruchomienia kredytu k. 93,

W dniu 13 stycznia 2015 r. Bank zgodnie z dyspozycją przelał:

- a) kwotę 143.038,99 zł tytułem spłaty kredytu nr (...) zawartego przez (...) Bank (...) S.A. z/s w G. z pozwanym i W. S. z dnia 18 kwietnia 2014 r. - na rachunek wskazany w dyspozycji,
- b) kwotę 15.401,01 zł na cele konsumpcyjne na rachunek wskazany w dyspozycji,
- c) kwotę 31.000 zł tytułem prowizji,
- d) kwotę 10.560 zł tytułem kosztów ubezpieczenia.

Kredyt nr (...) został rozliczony i zamknięty w dniu 13 marca 2015 r.

(vide: protokół rozprawy – k. 185, dowód: przesłuchanie pozwanego – 162 -162 v., wydruk k. 181, wydruk historii obciążeń rachunku kredytowego 142, oświadczenie pozwanego k. 185, umowa kredytu gotówkowego nr (...) k. 195-196 i 182-184, historia rachunku k. 123-141, umowa kredytu gotówkowego nr (...) k. 195-196 i 182-184)

Uchwałą Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia (...) Banku S.A z dnia 25 maja 2015 r. oraz uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia (...) Banku (...) S.A. z dnia 25 maja 2015 r. nastąpiło przeniesienie całego majątku (...) Banku na rzecz (...) Banku.

(dowód: odpis KRS powodowej Spółki k. 86-90, w szczególności wpis działu (...))

We wrześniu i październiku 2017 r. powodowy Bank informował pozwanego i W. S. o zaległości kredytu gotówkowego nr (...) i wzywał do zapłaty zaległości. Informował jednocześnie, że w przypadku nieuregulowania należności może dojść do wypowiedzenia warunków umowy wraz z żądaniem natychmiastowej spłaty całości zadłużenia.

Pismami z dnia 29 listopada 2017 r. Bank warunkowo wypowiedział pozwanemu i W. S. umowę nr (...) i wezwał do zapłaty kwoty 7.136,39 zł oraz kwoty 60,20 zł w terminie 14 dni od otrzymania wezwania. Poinformował jednocześnie o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia. Wypowiedzenie kierowane do pozwanego odebrała jego matka I. S. (1) w dniu 5 grudnia 2017 r.

W związku z brakiem spłat kredytu, powodowy Bank pismami z dnia 26 stycznia 2018 r. wystosował do pozwanego i W. S. przedsądowe wezwanie do zapłaty, żądając spłaty wymagalnego zadłużenia w wysokości 161.335,64 zł. Wezwanie kierowane do pozwanego, odebrała jego siostra W. S. w dniu 31 stycznia 2018 r.

(dowód: wezwania do zapłaty k. 113-122, warunkowe wypowiedzenie umowy k. 109-, zpo 110, 107, zpo k. 108, przedsądowe wezwania do zapłaty k. 111, zpo k. 112, k 113, zpo 114)

W okresie od 27 stycznia 2015 r. do 03 września 2018 r. W. S. dokonała wpłat na poczet kredytu nr (...), łącznie spłaciła z tego tytułu kwotę 36.346,34 zł.

(dowód: przesłuchanie powoda k. 162, historia rachunku k. 123-141)

Komisariat Policji w O. prowadził postępowanie karne dotyczące doprowadzenia W. S. w okresie od 4 października 2016 r. do 02 maja 2017 r. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem oraz podrobienia podpisów na umowach pożyczki. W toku postępowania, postanowieniem z dnia 13 czerwca 2018 r. został dopuszczony dowód z opinii biegłego z zakresu pisma między innymi na okoliczność, czy podpis na umowie nr (...) z dnia 13 stycznia 2015 r. został nakreślony przez pozwanego K. S..

W dniu 28 września 2018 r. powołany w postępowaniu karnym biegły I. S. (2) sporządził opinię, w której stwierdził m.in., że podpis pozwanego złożony w polach „podpis K. S.”, „podpis Kredytobiorcy” oraz „podpis Klienta” na:

- a) umowie kredytu gotówkowego nr (...) w dniu 13 stycznia 2015 r.,
- b) potwierdzeniu odbioru egzemplarza umowa, o której mowa wyżej,
- c) dyspozycji uruchomienia kredytu będącej załącznikiem do umowy kredytu nr (...),
- d) wniosku nr (...) o produkt banku

nie zostały nakreślone przez K. S..

(dowód: odpisy postanowienia w sprawie dopuszczenia dowodu z opinii biegłego wydane przez Komisariat Policji w O. k. 65-67, 68-70, 71-72, 73-74, zeznania pozwanego k. 162, dowód z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy (...)- opinia - k. 74-110)

Sąd zważył, co następuje:

Ostatecznie, po zmodyfikowaniu żądania i podstawy prawnej dochodzonego roszczenia, powództwo podlegało uwzględnieniu w przeważającej części.

Na wstępie należy wskazać, że modyfikacja powództwa w zakresie powołania się na nową podstawę faktyczną – co do zasady jest dopuszczalna na podstawie art. 193 k.p.c. Zgodnie z przywołanym przepisem, w toku postępowania powód może dokonać jego zmiany, a zmiana może dotyczyć żądania lub podstawy faktycznej powództwa. Zmiana podstawy faktycznej powództwa to wskazanie da uzasadnienia niezmienionego żądania odmiennych okoliczności faktycznych, niż dotychczas powołane. Taka sytuacja, niewątpliwie ma miejsce w niniejszej sprawie, albowiem powód aktualnie

dochodzi zapłaty nie z kontraktu, lecz z bezpodstawnego wzbogacenia. Konsekwencją przyjęcia nowej podstawy faktycznej polegającej na nienależnym świadczeniu powódki na rzecz pozwanego - była również zmiana ilościowa dochodzonej kwoty. Powódka ostatecznie zamiast kwoty pierwotnie żądanej w pozwie 162.139,72 zł, ostatecznie żądała kwoty 122.093,66 zł (vide: pismo procesowe z dnia 23 maja 2019 r. (k. 207-208).

Z procesowego punktu widzenia, dokonana zmiana była skuteczna albowiem nastąpiło to w piśmie procesowym zgodnie z wymogami art. 187 k.p.c., a następnie pismo zostało doręczone przez Sąd przeciwnikowi procesowemu, umożliwiając mu w ten sposób przygotowanie się do obrony (por. uchwała SN z dnia 11 grudnia 2018 r., III CZP 31/18 oraz pismo procesowe k. 170 i 207). Dlatego też w oparciu o zmienioną podstawę prawną i faktyczną, Sąd dokonywał dalszych czynności dowodowych.

Ustalając stan faktyczny, Sąd oparł się na dokumentach przedłożonych przez strony, przy czym dokumenty zaoferowane przez powodowy Bank, w tym umowy z dnia 13 stycznia 2015 r. i załącznika do niej w postaci dyspozycji, zostały poddane ocenie pod względem ich prawdziwości. Istotne znaczenie dowodowe miały dokument z opinii biegłej z zakresu klasycznych badań dokumentów I. S. (2) z L. (...)w O.. Biegły w oparciu o wzory pisma ręcznego i podpisów pozwanego, jednoznacznie wskazał, że umowy kredytu gotówkowego nr (...) jak również załącznika do niej w postaci dyspozycji obejmującej zgodę na przekazanie przez Bank określonych kwot na określone rachunki bankowe, pozwany nie podpisał. Koresponduje to z oświadczeniem pozwanego, który w toku całego postępowania zaprzeczał aby podpisał umowę nr (...). Wskazać również należy, że strony nie kwestionowały powyższej opinii.

Niewątpliwie powód dołączył kserokopię umowy kredytu z dnia 18 kwietnia 2014 r., jednakże wiarygodność powyższego dokumentu nie została skutecznie podważona przez pozwanego. Jak wynika bowiem z przesłuchania pozwanego, wymieniony przyznał, że łączyła go z Bankiem powyższa umowa kredytu, dodatkowo okazał pismo z dnia 13 marca 2015 r., z którego wynikało, że kredyt udzielony na podstawie powyższej umowy został spłacony. Sąd uznał za wiarygodne zeznania pozwanego, znalazły bowiem potwierdzenie w zebranych materiale dowodowym.

Podstawą materialnoprawną żądania powoda stanowił art. 410 § 2 k.c., zgodnie z którym świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa prawna świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązując do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W orzecznictwie przyjmuje się, że nienależne świadczenie ma miejsce w wyniku spełnienia świadczenia przez zubożonego, a nie przez jakiegokolwiek inne przesunięcia majątkowe, niebędące świadczeniem. Nienależne świadczenie jest szczególnym przypadkiem bezpodstawnego wzbogacenia, a zatem przyczyną powstania roszczenia z tytułu nienależnego świadczenia pozostaje bezpodstawność, przesunięcia majątkowego, a zatem jego niesłuszność. Inaczej rzecz ujmując, przyczyną powstania roszczenia z tego tytułu jest bezpodstawność – spełnienie świadczenia bez podstawy prawnej (por. między innymi wyrok SA w Warszawie z dnia 5 czerwca 2018 r. VI ACa 1653/16).

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 września 1997 r., sygn.. akt III CKN 162/97 (OSNC 1998/2/31), w odróżnieniu od innych przypadków bezpodstawnego wzbogacenia, sytuacje objęte art. 410 k.c. zakładają uzyskanie korzyści majątkowej w następstwie świadczenia, czyli zachowania zmierzającego do wykonania zobowiązania.

Zgodnie bowiem z dyspozycją zawartą w art. 410 § 2 k.c., świadczenie jest nienależne między innymi wtedy, gdy zostało spełnione w wyniku zobowiązania z nieważnej czynności prawnej. W takim przypadku świadczący może odzyskać świadczenie, choćby wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany (art. 411 pkt 1 k.c.).

Czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba, że właściwe przepisy przewidują inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnych wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 1 i 2 k.c.).

Warto również wskazać, że początkowo powód w pozwie powoływał się na umowę pożyczki nr (...) z dnia 13 stycznia 2015 r., zaś w dalszych pismach procesowych już na umowę kredytu gotówkowego nr (...) z dnia 13 stycznia 2015 r. przedkładając do akt tę właśnie umowę (por. pisma procesowe k. 82v, k. 148-151, k. 179, k. 192, k. 207-208, umowa k. 91-92 i 182-184, dyspozycja k. 93).

Analiza materiału dowodowego jednoczenie dowodzi, że czynność prawna w postaci umowy kredytu gotówkowego w dniu 13 stycznia 2015 r. jak również złożona dyspozycja co do podziału środków były nieważne. Umowa zawierająca podrobiony podpis pozwanego jest w istocie umową nieważną. W tym zakresie sam fakt ustalenia, iż podpis, którym podpisano dokument nie pochodzi od osoby, która tym podpisem została wskazana, skutkuje ustaleniem nieważności umowy (art. 58 § 1 k.c.).

Dlatego też spełnione zostały przesłanki konieczne do uznania świadczenia powódki za świadczenie nienależne w oparciu o art. 410 § 2 k.c.

Niemniej jednak nie wszystkie wypłaty środków przez Bank winny obciążać pozwanego. Podpis pozwanego na dyspozycji z dnia 13 stycznia 2015 r. określającej podział środków pieniężnych na poszczególne osoby i zobowiązania również został podrobiony. Postępowanie dowodowe wykazało, że z nieważnej umowy z dnia 13 stycznia 2015 r. został spłacony wcześniejszy kredyt pozwanego (zaciągnięty wspólnie z siostrą) u poprzednika prawnego powodowego Banku (por. k. 142). Niewątpliwie zatem, pozwany został wzbogacony kosztem majątku Banku w postaci rozliczonego, spłaconego i ostatecznie zamkniętego kredytu (por. oświadczenie pozwanego złożone na rozprawie w dniu 27 marca 2019 r. k. 162, historia wydruku k 181, oświadczenie pozwanego złożone na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2019 r. k. 185). Powodowy Bank, a dokładniej jej poprzednik prawny dokonał na rzecz pozwanego przysporzenia majątkowego nie będąc do tego zobowiązany ani z umowy, ani z ustawy ani z innego zdarzenia prawnego. Niewątpliwie zatem, nienależne świadczenie, które zostało spełnione w wykonaniu nieważnej czynności prawnej, podlega zwrotowi. Kwota, która została przeznaczona na spłatę kredytu nr (...) zawartego przez (...) Bank (...) S.A. z/s w G. z dnia 18 kwietnia 2014 r. wynosiła 143.038,99 zł. Pozwany wiedział, że kredyt z dnia 18 kwietnia 2014 r. został rozliczony. Dysponował bowiem pismem z dnia 13 marca 2015 r., z którego wynikało, że powołany kredyt został spłacony (pismo powyższe okazał na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2019 r., jednakże nie wyraził zgody na dołączenie pisma do akt). Pozwany zatem dysponował wiedzą, że Bank rozliczył kredyt nr (...).

Zatem przyjąć należy, że pozwany odniósł korzyść majątkową w postaci spłaty kredytu z dnia 18 kwietnia 2014 r. Od kwoty 143.038,99 zł należało odliczyć wpłaty dokonane przez W. S. na nieważną umowę kredytu w wysokości 36.346,34 zł. Zatem pozwany winien zwrócić powodowi 106.692,65 zł (143.038,99 zł – 36.346,34 zł).

Powód nie udowodni, aby środki przeznaczone na cele konsumpcyjne w wysokości 15.401,01 zł zostały przekazane na rzecz pozwanego. Jak wykazało postępowanie dowodowe, dyspozycja uruchomienia kredytu i obejmująca wolę rozdysponowania środkami na różne cele – również została sfalszowana (por. dyspozycja k. 93 i treść opinii biegłej z zakresu klasycznych badań dokumentów z akt(...))tut. Sądu k. 74-110, w szczególności k. 109-110). Tym samym nie można przyjąć, że pozwany o wysokość wskazanej kwoty został wzbogacony, aby kwota ta zasilila majątek pozwanego. Zobowiązany do zwrotu nienależnego świadczenia może być tylko jego bezpośredni odbiorca. Powyższe wynika z treści przepisu, w którym ustawodawca na oznaczenie zubożonego używa określeniem „jeśli ten kto, je (nienależne świadczenie) spełnił” i wzbogaconego „względem osoby, której świadczył” (por. Komentarz do Kodeksu Cywilnego, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, wyd. 7, Beck, s. 764). Jak wynika z dyspozycji zawartej na k. 93 kwotę 15.401,01 zł miała otrzymać W. S., nie zaś pozwany. Dlatego też, nie było podstaw do obciążania pozwanego ww. kwotą.

Mając na uwadze powyższe, wobec ziszczenia się przesłanek wynikających z art. 410 § 2 k.c., Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 106.692,65 zł (122.093,66 zł – 15.401,01 zł) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 08 czerwca 2019 r. do dnia wyroku.

O obowiązku zapłaty odsetek za opóźnienie od dnia 08 czerwca 2019 r. Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. Wskazać należy, że żądanie zwrotu nienależnego świadczenia zostało prawidłowo sprecyzowane dopiero w piśmie powoda z

dnia 23 maja 2019 r. i doręczone pozwanemu w dniu 31 maja 2019 r. W ocenie Sądu pozwany popadł w opóźnienie w spełnieniu świadczenia po upływie terminu 7 dni od doręczenia wezwania. Świadczenie bowiem powinno być spełnione niezwłocznie, a termin 7 dni był terminem wystarczającym, aby wykonać zobowiązanie.

Rozstrzygnięcie w zakresie przyznania odsetek do dnia wydania wyroku, znajduje swoje uzasadnienie w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1970r. (III PZP 11/70, OSNC 1971/4/61), mającej moc zasady prawnej. Zgodnie z wyrażonym w uchwale poglądem, rozkładając z mocy art. 320 k.p.c. zasądzone świadczenia pieniężne na raty, sąd nie może - na podstawie tego przepisu - odmówić przyznania wierzycielowi żądanych odsetek za okres do dnia wydania wyroku zasądzającego świadczenie; rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty ma jednak ten skutek, że wierzycielowi nie przysługują odsetki od ratałnych świadczeń za okres od daty wyroku do daty płatności poszczególnych rat.

Podkreślić należy, że w wyniku wyroku rozkładającego świadczenie na raty zmienia się termin spełnienia świadczenia. Powstaje obowiązek zapłaty poszczególnych rat, który jednocześnie uchyla stan opóźnienia dłużnika (vide: uchwała SN z 15 grudnia 2006 r., III CZP 126/06).

W tym miejscu należy wskazać, że w przedmiotowej sprawie nie doszło do przedawnienia roszczenia. Do roszczeń z tytułu nienależnego świadczenia stosuje się przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu. Roszczenia tego typu, co do zasady przedawniają się na zasadach ogólnych określonych w art. 118 k.c. tj. z upływem (aktualnie) 6 lat. Krótszy 3-letni termin przedawnienia przewidziany we wspomnianym przepisie m.in. dla zobowiązań związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej stosuje się natomiast do roszczeń mających ze źródło w bezpodstawnym wzbogaceniu, wtedy gdy uprawnionym jest przedsiębiorca. W judykaturze przyjmuje się nadto, że roszczenie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia – tak jak zobowiązania, w których termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania – staje się wymagalne bezzwłocznie po wezwaniu wzbogaconego do wydania korzyści. Roszczenie to jest roszczeniem bezterminowym i jego bieg przedawnienia należy liczyć od dnia, w którym korzyść powinna być zwrócona, gdyby powód wezwał pozwanego do wykonania zobowiązania w najwcześniejszym terminie. Wskazać należy, że powód o tym, że podpisy pod umową kredytu z dnia 13 stycznia 2015 r. zostały podrobione mógł najwcześniej dowiedzieć się z dokumentów znajdujących się w sprawie(...). Opinia biegłego z zakresu pisma została sporządzona w dniu 28 września 2018 r., a dołączona do akt sprawy(...) w dniu 27 grudnia 2018 r., zatem wtedy powód mógł żądać spełnienia świadczenia. Powyższe wskazuje, że 3 – letni termin spełnienia przedawnienia jeszcze nie upłynął.

W ocenie Sądu zasadne było rozłożenie zasądzonego roszczenia na raty, do czego uprawnia go dyspozycja art. 320 k.p.c.

Zastosowanie powyższej instytucji prawa cywilnego jest możliwe w sytuacjach nadzwyczajnych lub wręcz nakazujących zmodyfikowanie skutków wymagalności dochodzonego roszczenia. Okoliczności pozwalające na zakwalifikowanie określonego wypadku jako szczególnie uzasadnionego mogą wynikać z okoliczności sprawy, jak również z sytuacji majątkowej, osobistej, zdrowotnej lub doraźnych trudności ze spełnieniem świadczenia. W każdym wypadku przez rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty dochodzi bowiem do uszczuplenia uprawnień wierzyciela, stąd potrzeba podejmowania decyzji w tym przedmiocie w sposób szczególnie wyważony i uwzględniający interesy obu stron.

Argumentem przemawiającym za rozłożeniem zasądzonego świadczenia na raty były bowiem okoliczności niniejszej sprawy. Pozwany bowiem nie zawierał umowy z dnia 13 stycznia 2015 r. W toku niniejszego postępowania w oparciu o opinię biegłego z zakresu badania pisma, dopuszczonego w postępowaniu przygotowawczym, wykazane zostało, że w umowie kredytu i dyspozycji przelewu środków zostały podrobione podpisy pozwanego. Na podstawie nieważnej czynności prawnej, bank spełnił świadczenie i doszło do spłaty kredytu z dnia 18 kwietnia 2014. W takiej sytuacji społecznie niepożądanym byłoby nakazanie pozwanemu spłaty kwoty wzbogacenia jednorazowo. Podnieść bowiem należy, że kredyt udzielony w dniu 18 kwietnia 2014 r., który został spłacony przez Bank był udzielony na okres do 22 kwietnia 2024 r. Dlatego należało dojść do przekonania, że istnieją podstawy do rozłożenia zasądzonej kwoty na

60 równych rat miesięcznych, płatnych do ostatniego dnia każdego miesiąca. Termin płatności pierwszej raty upłynie w dniu 31 lipca 2019 r., a ostatniej raty upłynie w czerwcu 2024 r. Zatem należność zostanie spłacona w zbliżonym terminie jak strony umówiły się w umowie z dnia 18 kwietnia 2014 r.

Mając to na uwadze, Sąd rozłożył zasądzone świadczenie na raty wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat.

Z tych przyczyn na podstawie powołanych przepisów orzeczono jak w pkt I – III wyroku.

O kosztach Sąd orzekł w oparciu o art. 100 k.p.c., dokonując ich stosunkowego rozdzielenia.

Powodowy Bank poniósł następujące koszty: 2.027 zł tytułem opłaty od pozwu, 5.400 zł wynagrodzenie pełnomocnika oraz 17 zł tytułem opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa, łącznie 7.444 zł.

Koszty pozwanego w związku z udziałem w sprawie wyniosły łącznie 5.458,60 zł i obejmowały: wynagrodzenie pełnomocnika -5.400 zł, opłatę od pełnomocnictwa – 17 zł oraz koszty doręczeń złożonych pism – 41,60 zł.

W związku z tym, że powód utrzymał się z żądaniem na poziomie 106.692,65 zł, wygrał niniejszy proces w 65,80%, zaś pozwany w 34,20%.

Oznacza to, że pozwany winien jest zwrócić powódce kwotę 4.898,15 zł ($7.444 \text{ zł} \times 65,80\%$), zaś powódka winna jest zwrócić pozwanemu kwotę 1.866,84 zł.

Poniesione przez powoda koszty przewyższają obciążający go udział, zatem zasądzeniu na jego rzecz podlega różnica t.j. kwota 3.031,31 zł ($4.898,15 \text{ zł} - 1.866,84 \text{ zł}$).

SSO Ewa Oknińska